

STIFTELSEN NORSK INSTITUTT FOR
NATURFORSKNING NINA
Postboks 5685 Torgarden
7485 TRONDHEIM

Saksbehandler, innvalgstelefon

Lina Sannes Eskerud, 32266818

Tillatelse til analyseflate ved Hein seter og uttak av små mengder plantemateriale i Hardangervidda nasjonalpark.

Statsforvalteren gir tillatelse til analyseflate ved Hein seter i Hardangervidda nasjonalpark. Analyseflaten ved Bakkatjønn i Hardangervidda nasjonalpark gis det ikke tillatelse til. Vedtaket er hjemlet i naturmangfoldloven § 48.

Bakgrunn for saken

Vi viser til søknad mottatt 04.04.2022. Det er søkt om tillatelse til kartlegging av vegetasjon i Hardangervidda nasjonalpark i Nore og Uvdal kommune.

Søker skriver:

«Norsk institutt for naturforskning skal på oppdrag fra Miljødirektoratet utføre kartlegging i forbindelse med det nasjonale overvåkingsprogrammet "Arealrepresentativ naturovervåking (ANO). Programmet samler blant annet inn data på viktige indikatorer for fagsystem for økologisk tilstand. Overvåkningsprogrammet vil ikke fokusere på resultater fra enkeltområder, men alle innsamlede data vil til sammen gi en nasjonal statistikk på langsiktige endringer i norsk natur.

Overvåkingsflater er fordelt over hele fastlands-Norge, valgt fra SSBs rutenettverk med 500x500 meter flater. I hver flate er det lagt ut et forband på 18 punkter som undersøkes hvert femte år. På hver av de 18 punktene i en ANO-flate registreres vegetasjon i en 250 m2 sirkel og en kvadratmeterrute i midten av sirkelen. Siden ANO er et langsiktig overvåkingsprosjekt, så merkes kvadratmeterruta med to fastmerker for å gjøre det mulig å finne tilbake til eksakt samme rute fem år senere.

Datainnsamlingen i ANO gjøres på faste punkter og inkluderer to komponenter:

- Registrering av variabler for økologisk tilstand, herunder artssammensetning, vegetasjonsdekning og vegetasjonsstruktur.
- Kartlegging av naturtyper etter NiN kartleggingsinstruks for målestokk 1:5000

Følgende flater har havnet innenfor Hardangervidda nasjonalpark i Viken:

- ANO-flate 1089: koordinater til flatens midtpunkt: X: 93250, Y: 6701250

- ANO-flate 81:koordinater til flatens midtpunkt: X: 110750, Y: 6711750

For kart over lokalitetene, se vedlegg.

Det søkes om dispensasjon til å kunne sette ned to metallrør i forbindelse med merking av analyseruter, til sammen 36 merker pr 500 x 500 m ANO-flate. Fastmerkene som benyttes er aluminiumsrør med 1 cm diameter og lengde 5-10 cm (avhengig av terreng). Merkene blir satt helt ned i jorda, slik at de er svært lite synlige. Dersom punktene havner på stein eller annet materiale som er uegnet for fastmerking, blir punktene kun merket på GPS. Når prosjektet avsluttes, vil alle fastmerker fjernes.

I tillegg kan det bli aktuelt med uttak av små mengder plantemateriale til belegg for artsbestemmelse. Feltarbeidet vil foregå i tidsrommet juli-september i sesongene 2022 og 2024. All ferdsel i forbindelse med kartleggingen vil skje i tråd med friluftslovens regler om ferdsel og god ferdselskultur.»

Lovgrunnlag

Statsforvalteren er forvaltningsmyndighet for Hardangervidda nasjonalpark. Vi forvalter verneområdet etter en egen forskrift med bestemmelser som sier noe om formålet med vernet, og hvilke tiltak og aktiviteter som er tillatt, forbudt eller som krever tillatelse.

Forskrift om vern av Hardangervidda nasjonalpark ble fastsatt ved kongelig resolusjon 10. april 1981. Formålet med Hardangervidda nasjonalpark er å verne en del av et særlig verdifullt høyfjellsområde på en slik måte at landskapet med planter, dyreliv, natur- og kulturminne og kulturmiljøet ellers blir bevart, samtidig som området skal kunne nyttiggjøres for landbruk, naturvennlig friluftsliv og naturopplevelse, jakt og fiske og undervisning og forskning.

Landskapet er vernet mot inngrep av alle slag, jf. § 4.1.1 i verneforskriften. Plantelivet er freda mot skade og ødeleggelse av alle slag som ikke følger av vanlig ferdsel og jordbruk, jf. § 4.3.1 i verneforskriften. Om man ikke tar med rota kan man plukke planter.

Verneforskriften åpner ikke for at vi kan gi tillatelse til fastmerking av analyseruter. Statsforvalteren kan, i slike tilfeller, vurdere søknaden etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven (nml) § 48. Vi kan gi dispensasjon dersom tiltaket ikke er i strid med verneformålet og ikke vil påvirke verneverdiene nevneverdig.

Dispensasjonsmuligheten i nml. § 48 skal være en sikkerhetsventil, som skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller. Hjemmelen skal ikke brukes til å utvide rammen for vernevedtaket ved at det rutinemessig gis dispensasjon til tiltak/aktiviteter som i utgangspunktet er forbudt. At vilkårene er oppfylt gir ikke krav på tillatelse. Det er opp til Statsforvalteren å vurdere om søknaden gir grunn til å gi dispensasjon fra verneforskriften i dette tilfelle.

Det følger av nml. § 7 at prinsippene i lovens §§ 8-12 skal ligge til grunn som retningslinjer ved behandling av søknaden. Dette innebærer at kunnskapsgrunnlaget i saken skal være tilstrekkelig. I tillegg skal prinsippene om føre-var, samlet belastning på økosystemet, kostnader ved miljøforringelse og miljøforsvarlige driftsmetoder vurderes.

Høring

Det er ikke vurdert som nødvendig å sende søknaden på høring.

Statsforvalterens vurdering

De viktigste verneverdiene er Europas største villreinstamme, et storslått og variert viddelandskap, et stort antall kulturminner fra alle perioder og en variert høyfjellsfauna med sårbare høyfjellsarter, store myr- og våtmarksområder med rikt fugleliv og sjeldne/trua arter, samt store og fiskerike vassdrag. Statsforvalteren har kunnskap om området blant annet gjennom Naturbase, forvaltningsplanen og regional plan for Hardangervidda m.m. Uttak av plantemateriale vil være marginalt og vil ikke påvirke verneverdiene.

Nasjonalparken er i bruk av mange ulike brukergrupper og næringsaktører. Det er et utbredt nett av stier og skiløyper, hvor mange fører til betjente eller ubetjente turisthytter. Det er stølsgrender, steinbuer, private hytter, turisthytter, kjøresleper, fiskebuer og båtnaust innenfor verneområdet. Den aktive landbruksdriften består stort sett av sau på sommerbeite. Den største belastningen for verneområdet er menneskelig ferdsel, både organisert og uorganisert. Analyseflaten ved Hein seter er lagt til et allerede mye besøkt område og påvirkning på verneområdet er uvesentlig. Analyseflaten ved Bakkatjønn er mindre heldig på grunn av villreintrekk og vi ønsker ikke økt aktivitet og ferdsel i dette området.

Det er satt i gang en dugnad for villrein der mange aktører er involvert for å se på sin aktivitet på Hardangervidda og hvordan den kan begrenses/endres for å redusere forstyrrelsene på villrein. Det er godt dokumentert at villreinen på Hardangervidda har store utfordringer med dårlig kondisjon, lave slaktevekter og stor parasittbelastning. Kvalitetsnormen for villrein ble vedtatt av regjeringen sommeren 2020. Kvalitetsnormen for villrein er et kunnskapssystem som klassifiserer villreinområdene i god, middels eller dårlig kvalitet. Vurderingene tar utgangspunkt i tre delnormer; 1) bestandsforhold, 2) lavbeite og 3) leveområder og menneskelig påvirkning. Målet er at minimum middels kvalitet for det enkelte villreinområde opprettholdes eller nås snarest mulig. I kvalifiseringen som ble lagt fram den 25. april i år kom det fram at Hardangervidda villreinområde har dårlig kvalitet. I kvalifiseringen pekes det på flere årsaker til den dårlige kvaliteten; dårlig arealutnyttelse, høy sykdomsbelastning og lave slaktevekter på kalv. I grove trekk er fragmentering av områdene, infrastruktur og menneskelig ferdsel viktige årsaker til dårlige vilkår for villrein.

Vi vurderer alle tiltak og ferdsel i lys av dugnaden som er igangsatt for villreinen på Hardangervidda, der målsettingen er at arten skal bruke større deler av vidda. Føre-var-perspektivet er relevant i denne sammenheng. Vi ønsker å legge til rette for at villreinen skal kunne gjenoppta bruk av områder på nord- og vestvidda av Hardangervidda. Etter en samlet vurdering mener vi at analyseflaten ved Bakkatjønn vil kunne påvirke verneverdiene nevneverdig. Vilårene for å gi dispensasjon med hjemmel i nml. § 48 er derfor ikke oppfylt for analyseflaten ved Bakkatjønn. Vi ber om at søker finner et alternativ til analyseflate og fremmer ny søknad.

Analyseflaten ved Hein seter vil ikke påvirke verneverdiene nevneverdig og er heller ikke i strid med verneformålet. Vilårene for å gi tillatelse etter § 48 i nml er dermed oppfylt og vi gir tillatelse til tiltaket.

Vedtak

Statsforvalteren gir tillatelse analyseflaten ved Hein seter og uttak av plantemateriale i denne flaten i Hardangervidda nasjonalpark. Statsforvalteren avslår søknad om tillatelse til analyseflate ved Bakkatjønn i Hardangervidda nasjonalpark. Tillatelsen og avslaget er gitt med hjemmel i naturmangfoldloven § 48.

Tillatelsen gis på følgende vilkår:

- Tiltaket skal gjennomføres så skånsomt som mulig og ta hensyn til naturverdiene.
- Alle analyserutene kan merkes i terrenget. Det kan settes ned aluminiumsrør med 1 cm diameter og lengde 5-10 cm, slik som beskrevet i søknaden for ANO-feltet ved Hein seter.
- Det kan samles inn planter og plantedeler til artsfastsetting. Det skal ikke tas mer planter eller plantemateriale enn det som er nødvendig for disse undersøkelsene.
- Når prosjektet er avslutta skal alle fastmerkene fjernes.
- Statsforvalteren eller forvaltningsmyndighet skal ha tilsendt kopi av rapporter og annet forskingsresultat som kommer ut av overvåkingsprogram; Arealrepresentativ naturovervåking – som omhandler Hardangervidda nasjonalpark.
- Denne tillatelsen skal være tilgjengelig i felt, og kunne forevises oppsyn og politi.

Statsforvalteren har bare vurdert søknaden etter verneforskriften. Vi forutsetter at det innhentes tillatelser etter annet lovverk om nødvendig. Statsforvalteren vil eventuelt kunne komme inn igjen i saken i den forbindelse.

Klageadgang

Du kan klage på dette vedtaket til Miljødirektoratet innen tre uker, jf. forvaltningsloven §§ 28 og 29. Klagen skal sendes til Statsforvalteren. Klagen må inneholde opplysninger om hvilket vedtak som påklages, årsaken til klagen, hvilke endringer som ønskes og eventuelt andre opplysninger som kan ha betydning for vurdering av klagen. Partene i saken har adgang til å gjøre seg kjent med sakens dokumenter. Den som klager kan be om at iverksettelsen av vedtaket utsettes.

Med hilsen

Ellen Lien
seksjonssjef
Klima- og miljøvernavdelingen

Lina Sannes Eskerud
rådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Plassering av ANO-rute ved Hein seter
- 2 Plassering av ANO-rute ved Bakketjønna

Kopi til:

NORE OG UVDAL KOMMUNE
Statsforvalteren i Vestfold og Telemark
Statskog
Statsforvalteren i Vestland

Sentrum 16

3630

RØDBERG